

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

BÁO CÁO TÓM TẮT SÁNG KIẾN

1. Tên sáng kiến: *Dạy bài “ Hai đứa trẻ ” của Thạch Lam (Ngữ văn 11 tập 1) theo định hướng phát triển năng lực.*

2. Mục tiêu của sáng kiến: Trọng tâm của sáng kiến là nghiên cứu việc dạy học theo định hướng phát triển năng lực cho học sinh lớp 11 khi dạy bài “Hai đứa trẻ” của Thạch Lam trong chương trình (SGK Ngữ văn lớp 11 tập 1). Khi dạy tác phẩm này, tôi đã lựa chọn những phương pháp, cách thức tổ chức dạy học phù hợp với khả năng tiếp thu của học sinh, trên cơ sở đó giúp các em có được cách đọc hiểu và cảm thụ tác phẩm văn học hiện đại. Mặt khác cũng tạo điều kiện để học sinh được thể hiện quan điểm của cá nhân, biết vận dụng kiến thức để giải quyết các tình huống thực tiễn. Qua bài học, học sinh phát triển được năng lực của cá nhân gồm: Năng lực thưởng thức văn học, năng lực ngôn ngữ, năng lực tự chủ, tự học, năng lực cảm thụ thẩm mỹ, năng lực sáng tạo, năng lực hợp tác...

3. Mô tả nội dung sáng kiến:

Một trong những định hướng cơ bản của việc đổi mới giáo dục nước ta là chuyển từ nền giáo dục mang tính hàn lâm, kinh viện, xa rời thực tiễn sang một nền giáo dục chú trọng việc hình thành năng lực hành động, phát huy tính chủ động, sáng tạo của người học. Trong đó, bước chuyển từ chương trình giáo dục tiếp cận nội dung sang tiếp cận năng lực của người học đang được thực hiện khẩn trương trong thời gian qua. Để thực hiện đồng bộ việc đổi mới này, ngoài chương trình, các phương pháp dạy học cũng phải tích cực chuyển từ phương pháp dạy học theo lối truyền thụ một chiều sang dạy cách học, cách vận dụng kiến thức, rèn luyện kỹ năng, hình thành năng lực và phẩm chất nhằm phát huy tính tích cực và sáng tạo của học sinh.

Trong khuôn khổ của sáng kiến, tôi chủ yếu tập trung nghiên cứu sâu các phương pháp kỹ thuật dạy học theo định hướng phát triển năng lực khi dạy bài “ Hai đứa trẻ ” của Thạch Lam (SGK Ngữ văn 11 tập 1). Để dạy bài “ Hai đứa trẻ ” của Thạch Lam đạt hiệu quả cao tôi lựa chọn một số phương pháp dạy học theo định hướng phát triển năng lực như: năng lực tự chủ, tự học, năng lực hợp tác, năng lực ngôn ngữ, năng lực văn học... Ở bài dạy này, để việc áp dụng các phương pháp dạy học theo định hướng phát triển năng lực có hiệu quả, tôi áp dụng các bước lên lớp như sau:

- **Giai đoạn Trước khi lên lớp:** Đây là bước chuẩn bị của cả GV và HS. Ở giai đoạn này, giáo viên sẽ yêu cầu học sinh tự đọc văn bản “Hai đứa trẻ” ở nhà, soạn bài theo câu hỏi tìm hiểu bài trong sách giáo khoa, hoàn thành các Phiếu học tập, yêu cầu học sinh sưu tầm tư liệu về tác phẩm “Hai đứa trẻ”,... Các hình thức này đều phù hợp với thực tiễn dạy học hiện nay.

- **Giai đoạn lên lớp:** Ở giai đoạn này, đối với đọc hiểu văn bản, tôi áp dụng quy trình các bước như: Khởi động; Hình thành kiến thức mới; Thực hành/ứng dụng; Củng cố/bổ sung. Ở giai đoạn lên lớp, ngoài các bước cơ bản, tôi sẽ giới thiệu bài bằng trải nghiệm của chính học sinh trước khi lên lớp. Những hoạt động phân tích, giải thích, so sánh, đối chiếu các kiến thức, giải quyết những tình huống,... sẽ được thực hiện tích cực trong giai đoạn này. Tuy nhiên chúng ta cũng cần cân nhắc thời gian cho mỗi hoạt động để từ đó đưa ra số lượng hoạt động vừa đủ, có tính khả thi và đạt hiệu quả.

- **Giai đoạn sau khi lên lớp:** Tôi yêu cầu học sinh về nhà đọc lại bài hoặc trả lời một câu hỏi. Sưu tầm những tư liệu nghiên cứu về tác phẩm “Hai đứa trẻ” hoặc vẽ sơ đồ tư duy về bài học và nộp sản phẩm vào tiết sau để tính điểm. Theo tôi, ở giai đoạn này, khi người giáo viên có ít thời gian để kiểm tra, để cho nhiều học sinh trình bày kết quả làm việc của mình trên lớp, nên việc chọn hình thức nào tổ chức cho học sinh hoạt động ở giai đoạn sau khi lên lớp cũng cần có sự cân nhắc kỹ.

Các giai đoạn nêu ra gắn với trình tự của một giờ dạy học, do vậy mỗi giai đoạn được xem là một thành tố góp phần làm cho hoạt động dạy học đạt kết quả cao. Để học sinh thực sự

làm chủ quá trình học tập, chúng ta cần kết hợp một cách đồng bộ các giai đoạn nói trên. Phát triển năng lực học sinh không phải là dạy cho học sinh nắm bắt được kiến thức hoàn thành tốt bài kiểm tra trong các kỳ thi mà phải giúp học sinh tự tìm ra những thắc mắc, những mâu thuẫn và biết cách để giải quyết mâu thuẫn đó.

Với sáng kiến Dạy bài “Hai đứa trẻ” theo định hướng phát triển năng lực, bản thân tôi chủ yếu tập trung vào các năng lực cần thiết đó là : Trải nghiệm sáng tạo, năng lực tự chủ, tự học, đọc hiểu, cảm thụ, giải quyết vấn đề và tạo lập văn bản... Và với sáng kiến này, tôi chỉ thực nghiệm tại trường Thực hành sư phạm. Đây là sáng kiến có tính chất đề xuất của cá nhân nên chắc chắn còn nhiều thiếu sót. Hy vọng rằng với kinh nghiệm này cùng với những nghiên cứu khác về các phương pháp khác của các đồng nghiệp, sẽ góp phần nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện cho các em học sinh.

4. Phạm vi áp dụng: Môn Ngữ văn khối 11 tại trường Thực hành sư phạm và có thể áp dụng ở các trường khác trong tỉnh Trà Vinh.

5. Thời gian áp dụng: Từ tháng 10 năm 2020 đến nay.

6. Hiệu quả của sáng kiến :

Để kiểm tra tính hiệu quả của sáng kiến, tôi đã tiến hành dạy thực nghiệm bài “Hai đứa trẻ” của Thạch Lam theo định hướng phát triển năng lực ở trường Thực hành sư phạm. Tôi chọn ra hai lớp (lớp dạy thực nghiệm – Dạy giáo án theo phát triển năng lực và lớp dạy đối chứng – Theo kiểu dạy truyền thống). Kết quả thu được như sau:

Bảng phân phối tần số điểm kiểm tra nội dung bài

Lớp	SS	Điểm số									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Thực nghiệm	11A - 40HS	0	0	0	0	1	6	13	12	8	0
Đối chứng	11T – 16HS	0	0	0	0	2	7	4	2	1	0

Bảng phân phối mức độ nhận thức sau thực nghiệm

Lớp	SS	Mức độ (%)			
		Giỏi	Khá	Trung bình	Yếu – Kém
Thực nghiệm	11A - 40HS	50%	32,5%	17,5%	00%
Đối chứng	11T – 16HS	18,7%	25%	56,3%	00%

Như vậy, qua việc phân tích bảng phân phối tần số điểm kiểm tra nội dung bài và bảng phân phối mức độ nhận thức sau thực nghiệm, chúng ta thấy rất rõ sự chênh lệch về mặt điểm số cũng như về mức độ nhận thức của lớp thực nghiệm và lớp đối chứng. Điều này cho phép tôi khẳng định tính hiệu quả của việc dạy thực nghiệm bài “Hai đứa trẻ” theo giáo án định hướng phát triển năng lực đã đạt được kết quả thiết thực. Với hướng tiếp cận này đã kích thích được tinh thần học tập của các em khi học bài “ Hai đứa trẻ” nói chung và Bộ môn Ngữ văn nói riêng.